

Arnum **Posten**

SÆRUDGAVE
April 2010

www.arnum-net.dk

UDVIKLINGSPLAN

**Vi kan,
hvad vi vil
- og vi gør
det!**

Lokalbladet for Arnum og omegn

Udgiver:

Højrup Sogns Borgerforening

Ansvarshavende:

Henning Bjerre

Tekstmateriale:

Søren Jessen

**Kritisk sparringspartner
og kommentator:**

Evald Fuglbjerg

Korrektur:

Inger Jessen

Annette Andersen

Opsætning og redigering:

Christian Bennedsen

Christine Strange

Trykning:

AMH Grafisk

**Udviklingsplanen er trykt
i 1.000 eksemplarer
og udsendt til**

- Alle husstande i Højrup Sogn
- Haderslev Landdistrikter
- Haderslev Kommunalbestyrelse
- Forvaltningen i Job & Erhverv
- Turistkontorer i Gram, Vojens og Haderslev, hvor alle kan afhente.
- Borgerservicekontorer i kommunen

Indholdsfortegnelse

Forord	3
1) Kort historisk gennemgang af Højrup Sogn / Arnum med få markante begivenheder nævnt og omtalt	5
2) Statusbeskrivelse: Hvem er vi idag og hvad omfatter vi?	7
3) Drømme for vor by og for vort sogn - fra borgermøde i forsamlingshus d. 7. okt. 2009	13
4) Udviklingsplan - fra borgermøde i forsamlingshus d. 7. okt. 2009	15
5) Handleplan i overensstemmelse med udviklingsplan - fra borgermøde i forsamlingshus d. 10. feb. 2010	17
6) Efterskrift	21

Ønskes efterfølgende yderligere eksemplarer af denne udviklingsplan, kan henvendelse ske til:

Formand for Højrup Sogns Borgerforening
Henning Bjerre, Lindetvej 1
Tlf: 74 82 65 58

Lokalrådsrepræsentant
Evald Fuglbjerg, Rolighedsvej 3b.
Tlf: 74 82 61 11

Lokalrådsrepræsentant
Søren Jessen, Sildal 19
Tlf: 74 82 64 30

Forord

Landdistrikterne i Haderslev Kommune har organiseret sig i foreningen Haderslev Landdistrikter - i skrivende stund en forening med 29 medlemmer. Det er et ønske, at distrikterne udarbejder udviklingsplaner. Arbejdet hermed er så småt i gang. Der arbejdes på vidt forskellig vis og udgivelsesformen eller offentliggørelsen er også meget forskellig - en understregning af landdistrikternes forskelle.

I Arnum / Højrup Sogn har vi valgt et udviklingsarbejde henover vinteren 2009 / 2010 med udgivelse i foråret 2010 - og med en tilblivelseshistorie, hvor flest mulige af sognets beboere inddrages i processen: At præge vor fælles fremtid.

Vor arbejdstitel har været:

**Arnum / Højrup Sogn
- et landdistriktsfyrtårn på
hedesletten mod vest i Haderslev Kommune.**

Udgivelsen vil finde sted som et ekstranummer af vor kendte halvårslige ArnumPosten - et af vore fælles varemærker.

For ca. 800 år siden rejste vore forfædre et vartegn på skrænten ned mod Gelså - synligt viden om og synligt den dag i dag.

Nu rejser vi "et fyrtårn", som er synligt viden om eller et varemærke med et slogan:

Vi kan, hvad vi vil - og vi gør det!

Værsgo': her ligger nu vore overvejelser, synspunkter, ønsker og ideer med et klart tegn til os alle: Fællesskab gør stærk - støt vore ildsjæle

Hjælp nu vore grupper - foreninger - råd - nævn - bestyrelser og enkeltpersoner, der går i gang. Det er sjovt at arbejde på overskuelige projekter og se resultaterne heraf. Og sammen har vi mange hænder og kræfter.

God fornøjelse med læsningen og god arbejdsindsats, når du nu går i gang.

Venlig hilsen
Højrup Sogns Borgerforening og Lokalråd.

Arbejdsformen, der har været anvendt ved udarbejdelse af udviklingsplanen:

maj 2009	LAG og Velfærdsministeriet bevilger max. Kr. 75 000,- til planen	
aug. 2009	Arbejdsplan præsenteres for alle grupper - råd - nævn - bestyrelser på ½-årligt møde	
okt. 2009	Første borgermøde med fællesspisning og ideværksted	
okt. 2009	De tre ældste årgange på skolen deltager i ideværksted	
okt. 2009	Udarbejdelse af udviklingsplanens enkelte afsnit:	
til	Historisk kort gennemgang	okt. 2009
jan. 2010	Statusbeskrivelse	nov. 2009
	Drømme	dec. 2009
	Udviklingsplan	jan. 2010

Efter udarbejdelse af hvert enkelt afsnit er dette lagt ud på byens/sognets hjemmeside: www.arnum-net.dk med anmodning om kommentarer. Disse er fremkommet og hurtigt indarbejdet.

jan. 2010	Afsnittene fremlagt for borgerforeningens bestyrelse og drøftet der.
jan. 2010	Afsnittene fremlagt for alle grupper - nævn - råd - bestyrelser på ½-årligt møde.
feb. 2010	Andet borgermøde med fælles kaffebord og ideværksted til handleplan og endelig udarbejdelse og trykning af planen.
mar. 2010	Markering af udgivelse. Husstandsomdeling til alle i sognet og udlevering til Haderslev Kommunalbestyrelse og Haderslev Landdistrikter.

Haderslev Kommune - "Den flyvende ko"

Husk en levende organisme skal kunne tage føde til sig.
- Glem ikke munden!

Kort historisk gennemgang af Højrup Sogn / Arnum med få markante begivenheder nævnt og omtalt - udviklingsplan 2009 / 2010

Der var engang... - men hvornår var engang? De første synlige menneskeskabte kendetegn i vort sogn har vi fra begravelsespladser: stendysserne i Lindet (ca. 5000 år gamle) og bronzealderhøjene i Højrup (ca. 3500 år gamle). Vi har mindst 100 generationers erfaringer med at befolke vort sogn - det er da en tanke værd! Men hvad var det for et landskab disse mennesker bosatte sig på? Toftlund Bakkeø strækker sig langt ud mod Ribe og Højrup Sogn dækker den nordvestligste del og strækker sig ned mod Gelså, hvor vind og vejr og smeltevand for ca. 18 000 år siden ikke kunne få bugt med den tørveholdige jord, og de berømte klimper opstod. Vi kunne fortabe os i geologien, men vælger i dette afsnit at interessere os for kulturen og de påvirkninger, vi ser spor fra. Vi tager derfor på en tidsrejse - i kronologisk orden - gennem vort sogn:

I 1200 - tallet rejses på sognets skønneste udsigtspunkt en bygning til Guds ære: En kirke. Vi ved ikke præcis, hvor mange mennesker der boede i dette fællesskab, som havde kræfter til at rejse dette tidlige middelalder bygningsværk - de har måske i sognet blot været 200 mennesker - men modet og viljen til at gøre noget sammen har været til stede, og bygningsværket tjener stadig samme sag: Sognet værner og vedligeholder sin gamle kirke, der så strunk og synlig skuer ud over Gelsådal.

Og så må vi igen tage nogle store tidsmæssige spring - vore annaler siger os, at der i Gelstoft har ligget en herregård, der i det 18. og 19. århundrede har tjent som fattiggård og at biskop Hans Adolph Brorson fra Ribe Stift var på visitats i skolerne i Højrup i 1744 og i Arnum i 1748 - men herudover har den landbobe-folkning, der har befolket vort sogn, haft nok at gøre med at bjærge til føden og til herremanden på Gram Slot, hvor bønderne var fæstere.

- og så må vi ikke glemme "den store katastrofe": d. 12. april 1729 brænder 18 gårde/ huse i Arnum! Vi kan forestille os næsten hele den lille by og dens indbyggere uden tag over hovedet. Det må have været et utroligt hårdt slid med genopbygning inden næste vinters komme.

Den tyske periode (1864 – 1920) satte sine tydelige spor: Omkring århundredskiftet (1900) opkøbte den tyske stat 3 gårde i Gelsådal og tilplantede dem fortrinsvis med nåletræer og Stensbæk Plantage opstod. En stor markant bygning midt i Arnum blev bygget som en husholdningskostskole (indgår nu som en del af fabrikskomplekset til Camp-let)

- en ny folkeskole i typisk tysk byggestil stod færdig i 1910 og rummede skolegang for sognets elever indtil 1962 (indgår nu som en del af fabrikskomplekset til Ledon legeredskaber) - et stationsanlæg med tjenesteboliger og remiser blev bygget i forbindelse med anlæggelsen af "æ kleinbahn" fra Skærbæk med et trafikknudepunkt i Arnum (her opstod stationsbyen) med forbindelse videre til Toftlund og til Gram/Rødding (driften startede 1910/11 og fortsatte til nedlæggelsen i 1938 og bygningerne udnyttedes i dag som sognets forsamlingshus og som missionshus) - i kirken ser vi en mindetavle over 35 faldne soldater i 1. verdenskrig fra sognet her. Alle mænd i deres bedste alder - det må have været en kolossal åreladning for et lille samfund på 1000 sjæle. Men at leve i et grænseland - med kun 5 km til den gamle grænse - betød også en nybygning af en tysk skole i 1935 (nedlagt ca. 1945).

I årene før 2. verdenskrig var der stor ungdomsarbejdsløshed i landet eller måske især i de større byer. Staten byggede derfor rundt i landet nogle meget karakteristiske røde træpavillonlejr eller skoler. Et sådant stort lejrkompleks blev i 1938/39 opført i udkanten af Stensbæk Plantage og har siden tjent mange formål og "herrer": Jobtræningsophold for arbejdsløse, specialarbejderskole med vægt på metal og svejsning, gartnerskole, flygtningecenter og sidst og aktuelt arbejder en skolekreds på at oprette en højskole i de meget smukt placerede bygninger.

Og som ethvert andet landbrugsogn gik bønderne i 1913 sammen og oprettede et andelsmejeri placeret centralt ved jernbaneknudepunktet - mejeriet blev som et af de sidste i området overtaget af det store landsdækkende mejerifællesskab i 1984.

De store engarealer i Gelsådalen i den nordøstlige del af sognet blev i 1950-erne til frodig landbrugsjord. Frodigheden havde altid været der, men det var meget vanskeligt i den fugtige og ofte oversvømmede ådal. Staten gik ind og regulerede åløbet over en ca. 8 km lang strækning og afvandingskanaler blev etableret. Nyt landbrugsland blev inddraget og 11 statshusmandsbrug opstod med det folkeliv i engene, der tidligere kun kunne opstå på gode sommerdage, når høet skulle bjerges.

I 1954 kommer en driftig teglværksmand til byen og sognet. Bygger et teglværk i 1954 - oplever en brand - og genopbygger igen. I de sidste år producerer værket udelukkende røde brændte drænrør, men må i 1978 lukke produktionen, da plastdrænrør har erstattet det brændte ler. I dag er teglværket storleverandør af alt indenfor plastrør til områdets forbrugere.

Først i 1960-erne beslutter det daværende sogneråd at bygge ny stor centralskole for Arrild - Spandet og Arnum, således at alle elever fra Arnum og de ældste årgange fra de øvrige områder kan gå 10 år i skole i Arnum Centralskole. Skolen står færdig ved skoleårets start aug. 1962 og tjener stadig samme formål.

Men lad os tage et øjebliksbillede af hovedbyens (Arnum)forretnings-og erhvervsliv i et tilfældigt år, som stadig kan huskes af ældre borgere. Vi vælger år 1955 og her er en umiddelbar og uprioriteret rækkefølge: Bygningshåndværksfagene var repræsenteret af 3 tømrere, 2 murere og 2 smede. Ellers var der i byen følgende forretninger: kiosk, købmand med foderstof, 2 købmænd, Tatol, 2 frisører, håndkøbsudsalg, savværk, 2 bagere, elektriker, 2 slagtere, hotel, forsamlingshus, mekaniker, møbeludsalg og reparation, 2 gartnere, cementstøberi, 2 manufakturhandlere, skrædder, cykelsmed, skohandel med skomager, sparekasse, bank, 4 benzintanke og mejeriudsalg.

Jamen - ville nogen så sige - det er jo alt sammen historie !

Javel

- men nogen siger, at al erfaring blot er en billet til et tog, der er kørt!

- eller hvorfor skal vi opfinde den dybe tallerken flere gange!

Lad os nu gå til en statusbeskrivelse!

2

Statusbeskrivelse:

Hvem er vi i dag og hvad er vi omgivet af?

- udviklingsplan 2009 / 2010

Naturen:

Landskab og natur er præget af de store bakkeøer og smeltevandsdalen herimellem: Mod syd den store Toftlund Bakkeø og mod nord Rødding Bakkeø og istidens store vandløb: Gelså. Landbrugsarealer og mægtige skovarealer (mod nord Stensbæk Plantage og mod syd Lindet Skov) indrammer stationsbyen Arnum, som tidligere var et jernbaneknudepunkt nu gennemkrydset af 2 store veje i nord/syd gående retning (Rødding-Gram / Tønder) og i øst/vest gående retning (Gabølkrydset/Ribe). I sognets sydøstlige hjørne har vi Højrup Kirke med sit vide udsyn over Gelsådalen

Og lad os blive lidt ved naturen - altså den natur, der ikke er under landmandens kultur. Hvordan bruger vi den i dag? De store skovarealer tilhører Skov- og Naturstyrelsen og forvaltes herfra. Disse skove er meget publikumsvenlige og venter bare på at blive brugt. Der er et godt stisystem med afmærkede gå - og ridestier med foldere over skoven og dens vegetation anbragt tydeligt ved publikumsvenlige parkeringspladser. Der er grill-pladser og bjælkehus ved Goliats Hoved i Stensbæk og hundeskov i begge skove. Gelså snor sig i sit gamle åleje langs Stensbæk Plantages nordkant og kanoroere og skovfarere kan her få sig nogle vidunderlige rasteplasser i skovkanten. Men pas på: Pludselig rasler det voldsomt i skoven og en rudel af kronhjorte har ladet sig

Højrup Sogn med hovedbyen Arnum:

År 2009	841 indbyggere
	400 husstande (ca.)
	3.502 ha

*Statistiske oplysninger hentet fra
Haderslev Kommune*

forstyrre eller måske er det blot skovskaden, der med sit advarselsskrig har vækket naturen. Her i Stensbæk Plantage har naturen sat sine meget tydelige slidtagespor gennem mange tusinde år: Fra kanten af Ballumbjerg ser du ud over de berømte klimper. En udgravning af en klimpe i foråret 2009 gav videnskabsfolkene viden, og dermed denne forklaring fra professor Henrik Breuning-Madsen: "En klimpe er en erosionsrest, der står tilbage efter voldsom sandflugt. Det omkringliggende sand er føjet væk og en lille bakke står tilbage tre meter høj med flad top og stejle kanter. At netop denne stump overflade ikke blæste væk skyldes, at her fandtes en lille mose. Mosen findes netop her, fordi der i sandet findes vandstandsende al-lag."

Mod sydøst ligger et stort næsten uberørt skov - og moseareal - ca. 150 hektar - som har ligget urørt hen siden tørvegravning i slutningen af 50-erne gik af mode. Arealet tilhører kirken og her kan du opleve den danske uberørte natur, måske bedst illu-streret ved traner, der her, hvis du er heldig, kan ses i deres meget karakteristiske parringsdans. "Spor i Naturen" har et spor, der går gennem området med udgangspunkt fra P-plads ved Arnum Nykro, hvor folderkasen med beskrivelse og kort over sporet er placeret. Er du naturelsker, hvor vand indgår? - ja så har du følgende muligheder: Brug Gelsåen - gå langs med

den - fisk i den - brug din egen eller lej en kano og overnat på en af de to primitive lejrpladser i Gelstoft og i Stensbæk eller find den store mergelgrav ca. 500 m sydvest for Arnum. Søen er privat ejet og indgik tidligere som byens forlystelses- og badested. Nu er der anlagt en dejlig sti rundt om søen og her kan du ofte møde vade- og svømmefugle, som har fundet et fristed. Fiskeri er tilladt med fiskekort. En gåtur rundt om søen afslutter mange Arnumborgeres travle hverdag.

Det bedste samfærdselsmiddel, når du vil bevæge dig i vor natur, er uden tvivl "til fods" eller "til cykels". Mange stier og markveje og mindre asfalterede veje er ideelle til langsom og blød trafik og du kommer meget tæt på naturen!

- og så skal vi lige huske, at der hvor skove, moser, stier, mergelgrav, å, bebyggelse og veje ikke lige ligger - ja der er naturen sat under plov og vore landbrugsbedrifter bruger naturen så skånsomt, som love og bekendtgørelser giver adgang til.

Erhverv:

Det traditionelle familielandbrug er afløst og erstattet af større landbrugsbedrifter, som fordeler sig med 3 svinebesætninger og 9 landbrug med køer og mælk som hovederhverv - mælkemængden fra disse 9 landbrug overstiger langt den mængde mælk, der blev indvejet indtil midt i 80-erne fra 80 familiebrug på det nu nedlagte mejeri i byen. De tidligere familiebrug er alle i dag beboet af fritidslandmænd og meget smukt vedligeholdt og danner ramme om familier, der gerne vil have mulighed for at holde husdyr eller vil have luft omkring sig.

I Arnum ligger der 3 industrivirksomheder:

- Camp-let - der fremstiller verdens bedste teltvogn - med op til 35 ansatte
- Ledon - legepladsudstyr til Danmark og hele Europa - med op til 18 ansatte
- Dancoat - sand/stålblæsning, metallisering og maling - med op til 15 ansatte

Desuden er her:

- Otto Chrestensen - entreprenørfirma - med op til 35 ansatte
- Arnum Teglværk & Byggemarked - med op til 12 ansatte

Uden firmanavns nævnelse findes følgende driftige håndværksfirmaer:

- tømrer - elektriker - VVS - bager -

- mekaniker - klaverstemmer - stråttækker -
- en aktiv købmand, sørger for dagligvarer til vor by og benzin/diesel til vore biler
- en radio- og TV forretning/værksted
- en tøjbutik for store og små og for damer og mænd
- et hjemmeservicefirma til al rengøring ude og inde
- et gårdbinderi med blomster og med alt til dekoration
- en øl- og vinstue for tørstige sjæle og en god snak
- en autorudereparatør som fjerner stenslag og knuste ruder
- en stor brugtbilforhandler, sørger for ajourføring af bilparken
- og din gamle bil sørger byens autoophug for en taxaforretning sørger for transport, når egen chauffør ikke er køreberettiget
- en klaver- og flygelforretning med egen import fra Kina sørger for "den rette lyd" og sæd fra nogen af landets fineste hingste forsendes til hele verden fra hingstestation Skov- og Naturstyrelsen - Vadehavet har hjemsted/kontor længst mod syd i sognet i forbindelse med tjenestebolig for skovrider - med op til 19 ansatte.

Den øvrige del af den arbejdsføre befolkning pendler ud af byen med retning mod alle verdenshjørner

Offentlig service:

I sognet er der 4 kommunale dagplejere og 2 private dagplejere, der sammen sørger for pasning af børn fra 0 til 3 år eller til børnehaveralderen. Dagplejemødrene med børn mødes hver torsdag formiddag i fritidslokalet og i idrætshallen på skolen. Det er en fællesskabets formiddag, hvor isolation modkæmpes.

Arnum Børnecenter danner rammen om børnepasning og skolegang fra 3 års til 12 års alderen eller til de første 6 skoleår er afsluttet. Skole, børnehave og Skolefritidsordning er sammenbygget med meget moderne bygninger og inventar og med fælles ledelse og bestyrelse. Her udnyttes samdriftens fordele: Stordrift og pædagogisk udfordring og påvirkning.

Den kommunale Ungdomsskole driver en ungdomsklub med hjemsted på skolen for sognets ungdom.

Arnum Børnecenter danner de fysiske rammer for mange forskelligartede aktiviteter, som sognets beboere ønsker - alle grupper/foreninger/råd eller nævn kan naturligvis låne lokaler her.

Busselskabet Sydbus forestår den kollektive trafik, som transport af skoleelever er en væsentlig del af. Ofte vil "til - og fra" bustider for sognet derfor bære præg af skolernes start- og sluttidspunkter og også af deres ferieplan.

I Stensbækvejlen arbejdes der i dette år på fuld kraft for

at få igangsat en ny højskole: Den holistiske Højskole. En skolekreds er etableret og positive kontakter er opbygget overfor ejeren af lejren: Haderslev Kommune og overfor Skov- og Naturstyrelsen, der forvalter jorden, som højskolens bygninger vil blive beliggende på. Første elevhold forventes i 2011.

Sognets Kirke og menighed har udgangspunkt i den gamle middelalderkirke på udsigtsbakken i Højrup. I sognet er ca. 92% medlemmer af folkekirken. Til menigheden hører en præstebolig med konfirmandstue - beliggende på Grønvang i Arnum og bygget i 1964. Denne tjener som tjenestebolig for præsten og som samlingslokale for menigheden.

Arnum Frivillige Brandværn og det kommunale beredskab driver sammen brandstationen i Arnum, som altid er meget hurtig til at rykke til assistance i ulykkestilfælde.

Handicappede og ældre, der har hjælp behov for at leve i eget hjem, får pasning og pleje fra hjemmeplejen i Haderslev Kommune.

Bysamfund:

Sognets hovedby er Arnum og sognets kirkeby er Højrup. Arnum er opstået omkring jernbaneknudepunktet i første del af forrige århundrede og Højrup omkring kirken fra 1200-tallet. Arnum er en driftig by med arbejdspladser, servicecenter, handelsmuligheder af dagligvarer og bomuligheder. Aktivitetsniveauet aflæses typisk i morgentimere, når arbejdspladserne i byen fyldes og pendlerne forlader byen og samme med modsat færdselsretning sen eftermiddag

Børnecenter, forsamlingshus, idrætsplads og hal, missionshus og konfirmandstue er fællesskabets samlingssteder og i sommerhalvåret er byens park med krolfbane og grillhus et yndet fælles samlingspunkt.

I Arnum by har boligforeningen 3 rækker huse med 6 boliger i hver, som arealmæssigt og indretningsmæssigt er venlige overfor ældre eller handicappede.

På Smedevænget er 6 private andelsboliger bygget. Boligmassen består - ud over nævnte - af ejerboliger fra denne egn af meget forskellig alder absolut rimeligt vedligeholdt og med et boligområde etableret i 1960-erne i den nordlige del af byen og et boligområde etableret i 1970-erne og 1980-erne i den sydlige del af byen.

Højrup by består af kirke, tidligere landbrugsbygninger, der i dag bebos af fritidslandmænd, almindelige parcelhuse og landbrug i fuld drift. Toftlund - Ribe vejen går gennem byen.

Fællesskaber:

(foreninger - grupper - nævn - råd - bestyrelser - sammenslutninger osv.)

- eller hvad binder så disse mange mennesker sammen?

Hvilke fælles forbindelser har denne tilfældige menneskemængde, som blot har det tilfælles, at de er beboere i samme nordvestsønderjydske sogn?

Det lette og upræcise svar lyder: Uha, der er mange. Men hvilke?

Lad os liste alle fællesskaber - som er synlige - op, og lad os synliggøre dem ved deres kendetegn:

Arnum Forsamlingshus.

Drives som sognets forsamlingshus med køkken, lille sal og stor sal med plads til op til 125 mennesker med og uden personale.

Arnum Frivillige Brandværn.

Slukker hurtigt og effektivt opståede brande og assisterer ved ulykker.

Alle kan optages som brandmænd m/k.

Driver byens brandstation og er en del af Haderslev Kommunes beredskab.

Arnum Hestemarked - Markedsforeningen.

Et hundredår gammelt hestemarked videreføres i dag af denne forening med 2 årlige heste- og kræmmermarkeder i første weekend i maj og tredje weekend i september. Her samles kræmmere og andet godtfolk hvert år til dette traditionsrige Arnum Hestemarked og byen kommer på "landkor tet".

Arnum Idrætsforening eller i daglig tale AIF.

Samler alle idrætsaktiviteter i sognet og her skal blot nævnes: fodbold, håndbold, badminton, svømning (i Arrild Svømmebad), gymnastik, seniordans, tennis og beachvolley.

Arnum Parks Støtteforening.

Midt i byen ejer kommunen et stort areal (ca. 3 hektar). Her har gennem årene været en kommunal park. Denne er for år siden overgået til en forening, som nu vedligeholder dette "byens åndehul".

Vedligehold og nyplantning er udliciteret i småbidder og hver torsdag eftermiddag afholdes arbejds eftermiddag med det fællesskab, dette bringer. I byens park er etableret en stor grillhytte - kan befolkes af op til 80 mennesker til grill. Her afholdes fødselsdage - selv 80 års - gedefest - familiefest - nytårsaften for alle (men husk skitøj) kl. 24.00 - mødested for hvil for omegnens cykelklubber osv. I parken er der etableret en meget benyttet krolfbane: Sommerens torsdag aftener spiller op til 45 mennesker denne yndede folkesport og på andre tidspunkter kan alle låne / leje køller/ kugler og selv eller sammen med venner gå en omgang på 20 huller. Banen ligger meget dejligt og er berømt i krolfkredse.

Arnum Vandværk.

Driver byens og sognets vandforsyning og sætter en stor ære i at vandkvaliteten er i top.

Arnum-Højrup Pensionistforening

Som ordet siger: Er du pensionist, så er fællesskabet her en mulighed. Arrangerer foredrag, sangeftermiddag, banko, udflugt osv.

Grundejerforening for Sildal.

I byens sydlige udkant blev der i 1970-erne bygget et større areal til beboelse. Beboere her skal være medlem af denne grundejerforening.

Højrup Sogns Borgerforening.

Alle borgere kan her være medlem uden en egentlig faglig interesse. Denne forening bygger bro over alle særinteresser.

I tilknytning til denne forening arbejder

Landdistriktsrådet eller lokalrådet, som danner "link" til Haderslev Landdistrikter.

De to valgte lokalrådsrepræsentanter samler hvert ½ år repræsentanter fra alle sognets foreninger - råd - bestyrelser - grupper osv. til et gensidigt orienterende møde. Her koordineres mangt og meget af fælles interesse.

Højrup Sogns Jagtforening.

Foreningen driver jagt i menighedens store skov- og moseareal: Præsteskov. Kun beboere fra sognet kan blive optaget som medlemmer.

KFUM Spejderne Tiset/Arnum.

Spejderlivet leves i spejdernes egen skov og dejlige hytter i "grænseegnen" lige over Gelsåen mellem Tiset og Arnum.

Højrup Sogns Missionsforening

- Samfundet består af IM og LM. Arrangerer møder i missionshus og samtalemøder i hjemmene.

Lokalhistorisk Forening.

Samler alt materiale fra sognet og dens beboere, der ikke skal på rigsarkiv. Har til huse på det gamle mejeri i Tiset og driver her lokaler sammen med samme for Tiset. Historisk interesserede kan her få indblik i "gamle dage", der var engang.

Petanque.

Denne gruppe samles hver onsdag eftermiddag i sommerhalvåret på petanque banen på sportspladsen i tilknytning til børnecenter, idrætshal og fritidslokale.

Tirsdagsklubben.

Er det mon en forening eller er det en loge? Nej. nej. Vi er blot nogle mennesker i moden alder, der holder af hinandens selskab. Når vi er mange tæller vi måske 25. Vi mødes hver tirsdag i vinterhalvåret i skolens håndarbejdslokale og strikker og syr og i ungdomsklubbens billardsalon, hvor vi udfordrer hinanden. I sommerhalvåret oplever vi naturen fra en cykelsadel altid til medbragt kaffe. Udlandsture arrangeres i fællesskab med et anerkendt rejseselskab. Alle kan deltage i tirsdagsklubben.

Byforskønnelsesgruppen og Naturgruppen

Er begge opstået efter et stort borgermøde, hvor forskellige bolde og tiltag for vort sogn blev "kastet op". Følgende er blevet realiseret: Byporte, blomster ved indkørsel til byen, toilet i parken, grill hytte i parken, æbletræer i alle haver i sognet, Spor i Præstemosen og ved rensningsanlæg og trafikregulering af og cykelstier på Kirkevej.

Grupperne trives på bedste "anarkistiske måde" og optager gerne flere både ideer og sogneborgere.

Børnecenter bestyrelse og menighedsråd

indgår også i sognets "forbindelseslinier".

Men hvordan ”binder” vi nu alle disse særinteresser og faglige gøremål sammen til en sogneenhed? Hvordan holder vi kommunikationen og informationen høj og tydelig?

I sognet binder 3 delelementer ovenstående sammen. De skal nævnes og forklares her:

1) Fællesmøde. 2 gange årligt sammenkalder lokalrådet repræsentanter fra alle ovenstående foreninger, råd, nævn, bestyrelser og grupper til et gensidigt informationsmøde, hvor koordination og gensidig hjælp kan udveksles.

2) Arnum Posten udkommer 2 gange pr. år og husstandsomdeles. Et fælles blad for alle i sognet, hvor alle kan informere om kommende tiltag. AIF står som ansvarshavende.

3) Sognets hjemmeside:

www.arnum-net.dk

er den hurtige, grundige, alsidige informationskilde. Hjemmesiden redigeres af en webmaster, der virkelig har ”fingeren på sognets puls”. Denne udviklingsplan er kommunikeret ud under tilberedelsesfasen, og tilbagemeldinger og rettelser er ad denne vej fremkommet.

- det binder os alle sammen!

På det sidste er fællesspisning i forsamlingshuset en gang pr. måned i vinterhalvåret sat i gang af driftige folk. Du melder dig på skift til at tage køkkentjansen og spisebilletter kan købes hos byens bager. Så kendes antallet. Her udveksles de sidste fællesnyheder og tiltag kan rettes til.

Arnums hjemmeside: www.arnum-net.dk

- her er oplysninger om både stort og småt.

For at gøre hjemmesiden dynamisk og spændende er det meget vigtigt, at der kommer nyheder og opdateringer hver eneste uge. Så skriv bare.

Du skal ikke tænke på at sætte det flot op - jeg laver det nok om alligevel.

Vi vil også meget gerne have fotos - de siger tit mere end mange ord.

Med venlig hilsen
Birthe Schmidt

Arnum - en landsby i Sønderjylland - Windows Internet Explorer

http://arnum-net.dk/fakta.htm

Favoritter Arnum - en landsby i Sønderjylland

Arnum - et godt sted at bo

Hjem Kalender Nyheder Kontakt os Sitemap

Arnum

Stort og småt om Arnum

Værd at vide
Arnum Park
Grillhytten
Erhvervslivet
Lindet Skov
Stensbæk Plantage
Landsdistriktsråd
Landsdistriktsfyrtårn
Arnumposten
Højrup-sangen
Årets borger

Børn og unge

Dagpleje
Arnum Børnecenter
Gram Skole
Spejder

Foreninger

Tilf-liste
AIF
Borgerforening
Brandværn
Forsamlingshus
Hestemarked
Jagtforening
Kvint

Fiskekort

kan købes hos Arnum Bageri, Kongevej 322, Arnum

Hvert år omkring Sankt Hans udsætter Borgerforeningen ca. 80 kg ørreder i søen.

Pris: Dagskort 50 kr
Årskort for børn under 14 år 75 kr
Årskort for voksne 150 kr

Fakta

Arnum ligger i det vestligste af Haderslev kommune, ca 35 km fra Haderslev og 15 km fra Ribe. Sognet har omkring 300 husstande med ca. 1000 indbyggere.

I byen findes en folkeskole, børnehave, stort forsamlingshus, samt Højrup kirke.

Desuden er der i sognet et meget aktivt foreningsliv, hvor der bliver arrangeret en masse aktiviteter for byens borgere.

Ved skolen er der bygget en halv hal, som sammen med forsamlingshuset danner ramme om mange af kultur- og fritidsaktiviteterne.

Velkomstpakke til tilflyttere

Som det sikkert er bekendt, har Højrup Sogns Borgerforening en ordning hvor vi tilbyder en velkomst pakke til alle tilflytter til sognet, samt til unge der

http://arnum-net.dk/jagt.htm

Internet | Beskyttet tilstand: Til

Drømme for vor by og vort sogn - udviklingsplan 2009 / 2010

- men hvad er en drøm? Her følger 3 udsagn herom:

1. Ordbog over det danske sprog; bl.a. Forestillinger, der indfinder sig i vågen tilstand.

2. Peter Lund Madsen - hjerneforsker: En af de ting, der adskiller os mennesker fra dyrene, er vores evne til at se ind i fremtiden. Vi mennesker har en hjerne, der kan forestille sig, hvordan fremtiden kunne komme til at se ud. Vi kan, som det eneste dyr, forestille os, hvordan tingene kunne være. Og det er denne evne, evnen til at drømme om fremtiden, der er baggrunden for vores fantastiske foretagsomhed.

3. Piet Hein:

Mod nye stjerner går vor gamle jord
ad himmelspor vi aldrig før befor.
Vi suser frem mod ny og ukendt tid.
Om få sekunder er i år i fjor.

Hvor godt at slå den gangne tid ihjel
og sætte skel og fragå arv og gæld
og starte om igen med skyldfri sind
og være dig og mig alligevel.

- og med disse 3 udsagn vil vi gerne præsentere vore drømme, som er fremkommet på et stort borgermøde i forsamlingshuset en mandag aften efter fællesspisning i oktober måned 2009, hvor 85 borgere blev stillet opgaven: Hvordan ville du gerne se dit sogn og din by om 10 år, hvis du fløj henover denne i en helikopter? Skolens ældste elever havde samme dag besvaret samme tankespind, hvorfor resultaterne herfra indgår. Vi forsøger at samle drømmene under en stor fælles overskrift **LIV** underopdelt i områder, hvor ordet liv indgår. For det er nemlig væsentligt for vore drømme, at de bliver med liv i og at de bliver livagtige!

Arbejds liv:

Eksisterende arbejdspladser og iværksættertyper præmieres og understøttes lokalt og regionalt såvel af det offentlige som af pengeinstitutter. Industriarealer tilbydes på særdeles favorable vilkår og infrastrukturen optimeres ved anlæg af ideelle

til - og frakørselsmuligheder. Eksisterende offentlige bygninger kan overdrages vederlagsfrit i opstartfaser. I forbindelse med turismeerhvervet optimeres brug af offentlige natur arealer. Sognets borgere støtter op om nye private og offentlige serviceerhverv.

Familie liv og Bolig liv:

Her i sognet er vi åbne og tolerante overfor alle former for menneskers og familiers trivsel og bosætning. Vi tiltrækker unge familier, der bosætter sig her, fordi bosætningsmulighederne er uanede: Traditionelle parcelhuse, utraditionelle boligformer stortrives, andelsboliger etableres, olde-kolder rejser sig, boligforening har bygget fællesboliger og storparceller kan erhverves. Tidligere landbrugsejendomme fra forrige århundrede er nu en del af bosætningsmulighederne og samtidig en del af kulturlandskabet, som gør området levende og som sørger for, at naturen ikke kun er en søndagsforeteelse for byfolk. Der har været udskrevet arkitektkonkurrencer, som har synliggjort mangfoldigheden og som har appelleret til de kreative med mod og visioner for bosætning i naturen.

Nye energiformer har sat præg på nybyggeri. Offentlige såvel som private har etableret hjælpeforanstaltninger for den svage del af befolkningen, så længst muligt liv i eget hjem kan fastholdes. Børnefamilier prioriteres højt med offentlige eller private institutioner. Transportforholdene og samfærdselsmidler drives i eget eller i fælles regi og kan være understøttet af det offentlige. Naturligvis er der mulighed for at spise sammen, når dette ønskes. Over internettet kan der sørges for indkøb og levering.

Offentligt liv:

Storkommunen (60 000 indbyggere) har for længst erkendt, at stordrift er rationelt til noget og lokaldrift er varmt og klogt til andet. Offentlig dagpleje, børnehave, skole og SFO er givet tilbage til et lokalt sogneråd som på kontraktbasis driver dette lokalområdes børneopdragelse og undervisning. Herfra passes også byens grønne områder, og borgere i sognet kan få kontakt med kommunens øvrige serviceforanstaltninger herfra.

Det lokale sogneråd og kommunen har sammen udviklet aftaleområder, som kan og skal forvaltes lokalt med det engagement, som frivillige og lokale kræfter kan og vil yde.

Fritids liv og kultur liv:

Fritidsliv og kulturliv eller liv i fællesskab blomstrer. De mange TV kanaler kan ikke længere holde borgerne lænket aften efter aften til skærmen. Derfor er sport, fritidsliv under mange former, fællesarrangementer i forsamlingshuset, konfirmandstuen, skolen, sportshallen, parken med grillhus og borgerhuset ved skolen tæt pakket med tiltag for alle aldersgrupper. Det er kun fantasien og lokale kræfters formåen, der sætter grænser for arrangementernes mangfoldighed og tidsplanlægning. Et udvalg under sognerådet danner en ide- og økonomibank og fungerer som "paraply" for alle de frivillige tiltag med koordinering for øje. Økonomien bag alle disse forskellige tiltag kommer fra kommunen og lokale støtteforeninger og byens markedsforening, der stadig driver Arnum Hestemarked, hvor byen hvert år sættes på Danmarkskortet.

Naturen udgør et væsentligt incitament: Vi ligger lige midt i et meget stort stykke statsskov med å og hede - dette udnyttes optimalt såvel af lokale, regionale såvel som turister: Her er adventure oplevelser, som vi knap endnu kender i Danmark.

Den megen fritid - 35-timers arbejdsuge - har bevirket, at fællesskaber er opstået / genopstået:

I byens midte vil man sommer og vinter - ude og inde - altid kunne møde borgere i alle aldre, som blot venter på at andre kommer til og deltager i snak, kortspil, krolf, grill, banko, klubber, fællessang, oplæsning, musik og dans, billard, strikning, dekorationer, kreative væresteder, pleje af parken, forskønnelse af byen, osv. - og her er blot anvendt benævnelser på de aktivitetsformer, som vi i 2009 er bekendt med. Her er åbnet op for et helt ukendt aktivitetsomfang, fordi de ydre betingelser er til stede og det er blevet en velkendt levemåde: "At vi mødes på byens torv". Historisk er det et velkendt fænomen: Tænk på Athen, livet her i Danmark i det 18-århundrede, naturfolk i fjerne verdensdele eller før TV-tid!

- dette afsnit kunne med en ny betegnelse kaldes sognets **Fælles liv!**

Vi er med andre ord en by, et sogn og et område med **l i v** i !!!

Udviklingsplan - udviklingsplan 2009 / 2010

Vi har nu beskrevet vort sogn og vor by i et historisk rids, vi har udarbejdet en statusbeskrivelse anno 2009 og har tilladt os at drømme drømme om by og sogn om 10 år. Nu vil vi blive mere kontante og konkrete. Vi tager fat i oktober måneds borgermøde, koncentrerer os om dette mødes opsamling og afslutningsfase og gør udsagnene derfra tydelige, sætter udviklingsplanområder og udviklingsnavne på med hovedgrupper og undergrupper. Denne udviklingsplan skulle gerne danne udgangspunkt for helt praktiske gøremål i den efterfølgende handleplan.

I. Bosætning

Vi ønsker en boligmasse, hvor selveje, andelseje og leje er blandt mulighederne. Og så ønsker vi en naturlig og nødvendig renovering af den bestående boligmasse og et nybyggeri, hvor meget forskellige grundstørrelser kan tilgodese de mangeartede bolig- og livsudfoldelsesmuligheder en fantasifuld befolkning kan ønske sig. Altså storparceller med mulighed for dyrehold, miniparceller uden haveforpligtigelser og kolonihaver til dem, der ønsker mulighed for økologiske grønsager og det fællesskab, der kan opstå her omkring.

Landsbypedellen betjener den del af befolkningen, der har behov for hjælp til pleje af udendørsarealer og til småreparationer i hjemmet. Måske kunne almindelig rengøring også organiseres ad den vej for ældre og svagelige.

Forsøg med fælles energiforsyning fra solenergi, jordvarme og varmepumper etableres i Sildalområdets boliger og kan evt. senere udvides til hele byen.

2. Mennesker / generationer

Sognet forventes at forøge sit indbyggertal og målet er, at ved næste generationsskifte har befolkningstallet rundet de 1300. Et velfungerende børnecenter: børnehave / skole / SFO er en forudsætning for vækst. Dagligvareforretninger i nuværende omfang dækker befolkningens dagligdag. Håndværksevirkomheder servicere befolkningen på udmærket vis og byens byggemarked tilgodeser håndværkeren såvel som "gør det selv" folket. Eksisterende fælleslokaler i skole, præstegård med konfirmandstue, hal med

fritidslokaler, forsamlingshus, missionshus og udendørs faciliteter som sportsarealer og park udgør alle brugbare og nødvendige fælles fora for sognets mangfoldige foreningsliv og for grupper og enkeltindivider. Der er brug for en udbygning af motionsmuligheder, indendørs såvel som udendørs til individuel styrkelse, og pleje af alle aldres kroppe. Sundhed - psykisk såvel som fysisk - prioriteres højt - så højt, at vi her tildeler dette område et selvstændigt afsnit:

3. Aktiviteter / Sundheds - tema

Den lokalforankrede idrætsforening -AIF- opfordres til at gå i gang med etablering af en motionsafdeling, indendørs såvel som udendørs, for udøvere i alle aldre. Naturen eller de store skov- og hedeområder, som omkranser vort sogn, kan udnyttes yderligere og tydeligere. Vi nævner nogle områder eller interessefelter: Kørsel med hestevogn, ponyridning, orienteringsløb evt. med gps, mountainbikecykelsti eller bane, acrobaticbane eller tarzanbane i skovens toppe, rapelling, kanosejlads på åen. I Arnum Park kunne aktiviteterne udvides med overrissing af skøjtebane med belysning, motionsredskaber i træningspavilloner og en dansestrada.

Fællesspisninger i forsamlingshus (vinter) og grillhus (sommer) forsættes og forøges. Bogbus etableres i Haderslev Kommune eller udlån /udleveringssted og afleveringssted for bestilte materialer over IT- nettet etableres i vor by.

4. Erhverv

I forhold til befolkningstal er der mange industri- og montage arbejdspladser i sognet. Det lokale erhvervsliv synes sundt og stærkt - dette vedligeholdes ved sloganet: "Handl lokalt og opnå bonus" Vi mangler i vor by en dame- og herrefrisør og en ugentlig fiskemand med standplads i fast tidsrum.

En højskole er under etablering og opbygning i den tidligere "æ lejr" i Stensbæk. Den Holistiske Højskole begynder så småt i sommeren 2010 med de første ugekurser. Den skal støttes såvel moralsk som arbejdsmæssigt, hvor det er muligt.

5. Infrastruktur og tilgængelighed

Erhvervsgrunde og dermed erhvervlivets til- og frakørselsveje skal ændres og forbedres - helt konkret bør der etableres ny forbindelsesvej fra Nordvangsvejs østlige udmunding over Kongevej til Kastupvej.

Cykelstier bør anlægges på vejsiden af Kongevej mod Tiset, hvor Kongevej allerede er forsynet med cykelstier.

Stisystemet udbygges og forbindes med stisystemer mod nord i Tiset / Enderupskov og mod syd i Lindet Skov. Stisystemer er velegnede til den bløde trafik: Gående og cyklende såvel for motionister som for turister og i hvert fald for naturelskere.

Tilkaldebus bør etableres som en del af Sydbustrafiknettet: "Tomme busser buldrer mest" - "små publikumsmålede busser arbejder lydløst". En pengeautomat skal findes i vor by - byens handlende skal i dag opfylde den funktion, som en automat naturligt ville udføre.

6. Turisme

Er Danmarks 3. vigtigste erhverv. Så må vi udbygge i "indlandet". Hvad gør vi i vort sogn? Her er nogle forslag: Skoven og Gelsåen tænkes sammen omkring f.eks. lystfiskeri, sejlads og udlejning af både, shelters eller overnatningspladser etableres, vandrestisystemer tydeliggøres og forbindes. Feriehuse tænkes ind i "kanten" af naturen - kan måske kombineres med højskoledriften.

7. Bygninger / "Det æstetiske øje"

I Arnum by ligger der flere bygninger, der tidligere har tjent andre formål. Byens "æstetiske øje" kunne dvæle lidt her. Kunne disse bygninger tjene nye formål: Beboelse, fælles formål, lokalhistorisk arkiv, motionscenter, foreningshus, osv. Gennem by og park løber en dejlig bæk - den er *l i v* givende, men den trænger til vedligehold.

Her midt i vinteren 2010 eller i januar, hvor byen

er begravet i sne, kommer tanken igen omkring den fællesskabets landsbypedel: Kunne en fælles fejmaskine have hjulpet på problemer med rydning af vore fælles fortove? Et landsbyfællesskab / et sognefællesskab med egne midler kunne med stor fordel løse mange forskønnelses- og vedligeholdelsesopgaver, hvis en landsbypedel kunne være til stede.

Byen forskønnes af indgangsportaler og blomsterkummer. Flere dejlige grønne områder i byen kunne "springe" i øjnene, hvis et springvand hjalp til.

- og så har vi "de flyvske ideer": Renovering af den gamle mølle og et stort "drivhus" eller et overdækket kulturtorv mellem købmanden og forsamlingshuset.

8. PR

- men hvad er der ved at have "et knaldgodt tilbud", hvis ingen kender det? Eller hvordan markedsfører vi vort sogn og vor by?

Her er, hvad vi bl.a. vil:

En forbedret skiltning: Vejskilte - skiltning på stier og kort.

Blomstrende landsbyer er en landsdækkende "smileyordning", der er igangsat i slutningen af 2009. Arnum forventes at have mindst 2 blomster ved sin indkørsel.

Arnum markedsføres i TV Syd reklamer ved sine to årlige hestemarkeder.

Eksisterende og nye stier bliver del af de landsdækkende Margueritruter og foldere herom runddeles og ajourføres på turistkontorer, internet, biblioteker.

www.Arnum-net.dk gøres kendt som stedet, hvor man søger.

Landsby - logo søges, besluttet og gøres kendt.

Årets landsby i Haderslev Kommune er et mål.

- og nu vil årlige fælles borgermøder og dialog med grupper/råd/foreninger hvert år afgøre årets handleplaner.

- hvordan kommer vi videre ?

Ved

- borgermøder okt. 2009 og i feb. 2010
 - ved borgerforeningsbestyrelsesmøde i jan. 2010
 - ved de ½-årige møder med alle foreninger
- er det ofte blevet drøftet, hvordan vi kommer videre med de gode ideer og ønsker, som kommer frem under denne udviklingsplanproces og i øvrigt, hvor mennesker mødes og drøfter vor fælles fremtid. Det er samme steder tilkendegivet, at den videre proces bør blive overgivet til eksisterende grupper,

råd, foreninger, nævn og bestyrelser osv. som har arbejdsområder, der ligger tæt op af ideerne og ønskerne, hvorefter disse kan / bør tage ejerskab af ideen/ønsket og finde eller udpege personer med tid og lyst eller "ildsjæle", som kan gå i gang med opgaveløsning eller forarbejdet. På de årlige ½-årsmøder for alle grupper, råd, foreninger, nævn og bestyrelser i sognet vil vi anmode om tilbagemeldinger om, hvordan det går med opgaveløsningen af det eller de overgivne ønsker eller ideer.

Handleplan

- hvad går vi så i gang med her og nu?

På vort sidste borgermøde i forsamlingshuset onsdag d. 10. feb. 2010 drøftede vi afsnittet om udviklingsplaner. Vi gik i arbejdsgrupper og drøftede de enkelte afsnit. Fremkom med aktuelle ønsker og gennemdrøftede endnu engang, hvem og hvordan vi får sat vore mange ildsjæle i gang og givet grønt lys hertil.

Herunder lister vi forslagene / ønskerne op og skriver tydeligt, hvem vi forventer, der tager fat i sagen og går i gang:

Bosætning - hvordan bor vi og hvordan ønsker vi at bo?

Vi har tidligere udtalt ønsker fra "det æstetiske øje". For år tilbage lancerede Peter Olesen for åben skærm udtrykket: "Øjebæ". Men vi taler om det samme. I Danmark hævder vi den private ejendomsret og alligevel irriteres vort øje af enkelte i by og på land, der ønsker at leve "meget alternativt". Sagt helt tydeligt: Hvordan siger vi til naboen, at det flyder og absolut ikke forskønner vor by og vort land? Det må vi øve os i og evt. stå lidt sammen om.

Vi erkender, at det har en stor afsmittende virkning på os alle, når vi er enige om, at vort område skal se pænt ud og være et smilende og indbydende sted at bebo og være det samme for vore gæster.

Altså har vi her en **Fællesopgave!**

Vore fællesarealer og indfaldsveje til vore byer har været i rigtig gode hænder. Her mener vi, at opgaven fortsat bør ligge. Vi nævner: Arealer ved forsamlingshus, ved mindsten, ved vandopsamlingsdam og ved indkørsel til byerne med blomsterkummer og blomstereng (eller ofte nævnt som "blomster her og der og alle vegne").

Store oprydningsdag (ofte i ugerne før årets konfirmation) bør prioriteres og meget gerne med stor afsmittende virkning på os alle. Langs vore veje ligger ved forårstide ofte mange dåser og affald - godt organiseret rydder vi op ved en rask gåtur med store affaldssække.

Altså har vi her en opgaver for (fortsat)

Byforskønnelsesgruppen.

Byens midte - Arnum Park, som vi selv og vore gæster berømmer, er i rigtig god gænge og mange grillgæster, krolfgæster, skøjteløbere, fodgængere og naturnydere glæder sig over dette lille nære åndehul. Altså har vi her en opgave for (fortsat)

Parkforeningen.

Men hvordan med vor boligform?

Skal vi for enhver pris vælte vore gamle utidssvarende huse eller skal vi sørge for renoveringsmuligheder? Skal vi bo i ejer - eller lejeboliger? Hvordan er det med udenomsarealstørrelser på vore huse og haver? Storparceller eller små? Skal vi arbejde på private andelsboliger? Har vi tilstrækkelig med byggegrunde? Hvordan er forholdene for første-gangskøbere?

Altså har vi her en undersøgelsesopgave for

Borgerforeningen.

Serviceområdet?

Der har været enighed om, at vort serviceniveau, offentligt såvel som privat, eller dagpleje - børnehave - skole med SFO - dagligvareforretninger og håndværkertilbud afspejler det daglige behov.

Vi mangler og ønsker:

En pengeautomat - vore nuværende dagligvareforretninger er flinke til at forsyne området med likvid kapital, men er jo ikke forpligtiget hertil. Det må være en opgave for et pengeinstitut.

Altså en opgave for **Borgerforeningen** (evt. i samarbejde med dagligvareforretningerne)

En herre- og damefrisør. Vi mangler en selvstændig frisør, som vil sørge for befolkningens hårpleje.

Altså en opgave for **Borgerforeningen** (evt. i samarbejde med dem, der ikke har en hjemmefrisør)

En offentlig transportmulighed - gerne med mindre busser, men med flere afgang især i weekender. Måske en tilkaldebusordning.

Altså en opgave for **Borgerforeningen.**

Biblioteksmaterialer. I dag er bibliotekerne digitaliseret: Ud - og hjemlån kan bestilles digitalt. Men hvordan får vi materialerne til vor by og hvordan får vi de lånte materialer afleveret igen. Vi mangler "et afleveringssted" lokalt i Arnum.

Altså en opgave for **Borgerforeningen** (naturligvis i samarbejde med kommunens biblioteksvæsen med nærmeste udlånssted i Gram)

Energi?

Hvordan er vor energiforsyning specielt med hensyn til opvarmning? Er vi velforsynede med muligheder? Engang varmede vi vore huse op ved hjælp af el - sådan er det ikke mere. Der eksperimenteres overalt med nye varmforsyningskilder. Vi kan jo blot nævne: Solfanger - jordvarme - varmepumpe - træ-og koksbrændefyr - gas- og oliefyfyr. Alle er selvforsynende. Kunne vi gå sammen i små enheder eller store med fællesforsyning?

Altså har vi her en undersøgelsesopgave for **Sildal Grundejerforening**.

Landsbypedel?

Vi har over det sidste år hørt og set forsøg med landsbypedel. De store kommuner har aktualiseret dette. Nærhed og lokalkendskab til kommunens vej- og parkfolk og politikere i teknisk udvalg mangler. Denne lange sne - og isvinter har skærpet vor omærksomhed på vore veje og fortove. Der er en lang række af fællesopgaver, som vi ikke får udført længere. Kunne vi organisere samdrift og fællesløning med en landsbypedelordning? Hvad med vore etablerede rengøringsfirmaer? Hvad med de haver og udenomsarealer, som beboere - af mange forskellige grunde - ønsker hjælp til?

Hvordan gør de i de forsøgslandsbyer, som er i gang? Hvordan er kommunens indstilling hertil?

(Børnecenter - kirke - boligforening har i området ansat servicepersonale / pedel).

Altså har vi en undersøgelsesopgave for **Borgerforeningen**.

Folk og motion?

Chips og pizza. Smør og flødeskum. Fysikken på en stol i 10 timer hver dag: Menneskekroppe er ikke bygget til en vinkel på 90°. Ændrede kostvaner gør det ikke i sig selv. Hvis du dyrker fællesskabet i en holdsport, er det fint. Men hvad med individualisterne? Eller hvad med dem, der ønsker en mulighed for motion på det tidspunkt af døgnet, som deres livsstil giver mulighed for? Vi skal i bil eller andet transportmiddel for at bruge etablerede motions-centre, som så ofte er på privat basis. Hvorfor har vi ikke mulighed for at dyrke motion i lokaler - indendørs eller udendørs - med redskaber udviklet til og for os eller afpasset til den befolkningsgruppe, som vi nu udgør?

Hvorfor vejer vi for meget? - og hvorfor skal vi absolut lægge vore penge hos kiropraktorer, når forebyggelse kunne finde sted lokalt?

Altså har vi her en opgave med undersøgelse og

etablering lokalt af motionsfaciliteter - ude såvel som inde - for **AIF Arnum Idrætsforening**.

Omkring vor boplads har vi pragtfulde skovarealer: Lindet og Stensbæk skove. Stensbæk ligger på bakkens nordkant ned mod Gelsådalen. Her vil der kunne skabes en pragtfuld mountainbike cykelbane/sti i et terræn og i en natur, hvor kun fantasien sætter grænser for oplevelser og motion.

Denne opgave må kunne løses i et samarbejde mellem **AIF Arnum Idrætsforening og Skov- og Naturstyrelsen Vadehavet** og lokale cykelentusiaster.

Trafik og trafikregulering?

Kongevej er som navnet siger en konge værdig: Stor, bred, det går nedad fra begge retninger osv. Den lægger op til jævn hastighed - men der er hastighedsbegrænsning! Hvordan dæmper vi den i praksis til det tilladte? Store industri til - og frakørsler finder sted til industriområdet: Nordvangsvej er etableret for år tilbage - men mangler forbindelse til Kastropvej hen over Kongevej. Kastropvej og Vestergade er uden afstribning - meget u hensigtsmæssigt i mørke.

Altså har vi en opgave med løsning af vore trafikproblemer for **Borgerforeningen** (evt. i samarbejde med byens industrifirmaer, der skal have tung trafik frem og tilbage)

Natur og turisme?

Naturen har vi lige uden for døren. Hvordan åbner vi vore øjne for den? Og hvordan åbner vi andres øjne for den?

Ansgar har for 1200 år siden gået her - en gammel studevej går igennem området - Sønderjyllands Amt sørgede for sti til Sct. Thøgers Kirke og kilde. Men hvad med i dag?

Både for lokalbefolkning, for vore turister og for kursister på den nye højskole?

Spor i Landskabet - i Ansgars fodspor - stisystem i Lindet og Stensbæk Skove.

Der er ridestier i skovene - kunne der være en attraktiv mountainbikebane, som ville være berømt viden om? Eller har vi så høje træer så en adventure "tarzan" bane kunne etableres - måske den første i Danmark!

Primitive lejrpladser og shelters langs vore stier og å. Hvorfor er der ikke nogle ferie- og fritidshuse beliggende i skovkanten i sydsiden af Stensbæk Skov? - evt. i samarbejde / samdrift med den nye højskole og brug af faciliteter derfra?

Gårdferie eller "Bed and Breakfast" er udbredt over hele verden - men endnu ikke i Højrup Sogn?

Altså har vi en stor øjenåbneropgave her for **Lokalhistorisk Forening og Naturplejegruppen**.

Information og PR?

Hvad er der ved at kende jordens skønneste plet, hvis ingen kan finde den? Her nævnes i flæng "stort og småt":

Vi mangler skiltning fra alle verdenshjørner til Byens Park med grillhus og kroff!

Altså har vi her en opgave for **Parkforeningen**.

Den ny placering af Husketavle eller informationstavle på østgavlen af forsamlingshus er ubrugelig. Den skal flyttes og gøres anvendelig. (Janderup har opsat displaytavle på "byens gavl" - som samkøres med byens hjemmeside). Sognets hjemmeside

www.arnum-net.dk

udnyttes af alle optimalt. Stor turisttavle oplyser om byens og sognets seværdigheder og deres geografiske placering - kan evt. også etableres med små reklamer. Altså har vi her en opgave for **Borgerforeningen**.

Blomstrende landsby. En landsdækkende "smiley-ordning" startet i efteråret 2009, som - efter ansøgning og undersøgelse - kan tildele landsbyer op til 5 blomster, som kan smykke byens indkørsler (placeres under byskiltet). Arnum bør have nogle af disse blomster snarest. Altså har vi her en opgave for **Byforskønnelsesgruppen**.

Og når alt dette er godt i gang, så skal vi have udarbejdet en turistbrochure / folder, der fortæller om "jordens skønneste plet" til hele verden.

Ved de ½ årlige møder vil vi spørge ind til, hvordan arbejdet med opgaver forløber og naturligvis tilbyde hjælp, hvor dette er muligt og evt. tiltrænges.

6

Efterskrift

Gennem de sidste 6 år har landdistriktsråd/lokalråd og borgerforening afholdt borgermøder for at drøfte "livet i sognet" og for at drøfte nye ideer til udvikling af vort sogn og vor by til glæde og gavn for nye såvel som gamle borgere og til fremme af fællesskabet. Det første borgermøde blev afholdt i april 2004 og ideer begyndte at sprudle og arbejdsgrupper og foreninger, råd, nævn og bestyrelser trak i arbejdstøjet.

- og hvad har grupperne så arbejdet med:

hjemmeside

byens/sognets fælles "opslagstavle"
[www. arnum-net.dk](http://www.arnum-net.dk)

æblebyprojekt

æbletræer overalt - midler fra Friluftsrådet -
plantet i efterår 2005

spor i landskabet

2 spor etableret. Brochure med kort findes
på P-plads ved Arnum Nykro

flishugger

Gram Kommune køber til fri benyttelse.
Haderslev Kommune inddrager.

bredbånd og it i lokalområdet

Sydvestenergi etablerer i efteråret 2005

sangkor

oplysningsforbund opretter

børnekor

menighedsråd opretter

belysning af kirke

projektørbelysning af kirke i vinterhalvåret

byforskønnelse

blomsterløg ved alle indkørsler til vor by og
blomsterkrukker samme sted

fælles oprydningsdage

en dag før årets konfirmation rydder vi
op og kører væk (det har en afsmittende

effekt!) - når dagen er slut, spiser vi pølser i
byens park.

fælleshus i byens park

overdækket grill- og bålhus etableret i 2005
og forbedret i 2009 med plads til 65

offentligt toilet i by og park

nybygget toilet i byens park 2008 med LAG
midler

cykelsti på Kirkevej

cykelsti ønsket. Trafikregulering på Kirkevej
fra skole til kirke etableret 2009

tilflyttere

velkomstpakke og velkomstbesøgsordning
er sat i værk

vedligehold af fællesarealer

arbejdshold har påtaget sig opgaven med
vedligehold af områder som kommunen
tidligere stod for, bl.a. omkring mindesten
og forsamlingshus

byporte

byporte med lys i er opsat ved indkørsel til
Arnum og Højrup

bassinplacering

sparringspart ved etablering af opsamlingsbassin for overfladevand i Arnum by

skøjtebane

overrisles i byens park, når kong vinter til lader

fællesspisning

månedlig fællesspisning i forsamlingshus med skiftende "kokke"

- og her ud over arbejder alle foreninger hver med sit fagområde til glæde for os alle.

bænk/bord på udsigtsplads

opsat på kirkebakken med utrolig flot udsigt over Gelsådalen

Der er mange grupper, råd, bestyrelser, nævn og foreninger i vor by og vort sogn, hvor du kan få dine interesser tilgodeset og deltage i fællesskabet.

Arnum Park

vedligeholdes nu af parkforeningen med frivillige "gartnere"

Du finder dem på

krolf

stor aktivitet på krolfbanen i Arnum Park - torsdag aftener. Øvrige dage til frit brug.

www.arnum-net.dk eller i Arnum Posten.

